

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Lokalna Grupa Działania „Zielony Pierścień”, Kośmin 7, 24-103 Żyrzyn,

www.zielonypierscien.eu e-mail: lgd@zielonypierscien.eu tel/fax: + 48 81 50 16 140, tel.: + 48 81 50 16 141

*Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: **Europa inwestująca w obszary wiejskie***

Kośmin, 2018–02–12

Informacja z działalności Lokalnej Grupy Działania „Zielony Pierścień” w latach 2013 - 2018

1. Sprawy organizacyjne związane z funkcjonowaniem LGD

Do 2014 r. Biuro Lokalnej Grupy Działania „Zielony Pierścień” znajdowało się w Nałęczowie. W drugiej połowie 2014 r. zostało przeniesione wraz z siedzibą organizacji do Kośmina nad Wieprzem, do odnowionego dworku (tzw. dworku Kossaków), którego właścicielem jest Gmina Żyrzyn. LGD wydzierżawiła pomieszczenia w tym obiekcie wraz z otaczającą działką na tej posesji na 15 lat.

Celem zmiany lokalizacji Biura i siedziby LGD było:

- pozyskanie większej powierzchni lokalowej na prowadzenie spraw organizacji (większa powierzchnia na organizację szkoleń, spotkań itp., miejsce na dokumenty i archiwizowanie dokumentów),
- pobudzenie rozwoju turystyki, zwłaszcza kajakowej, w północnej części obszaru LGD i na dolnym odcinku rzeki Wieprz.

Obecnie w Biurze LGD w Kośminie wynajmowana powierzchnia stanowi ponad 212 m² i składa się z 3 pomieszczeń biurowych, korytarza i sanitariatu. Lokal ma dostęp do wszystkich mediów (woda, kanalizacja, energia elektryczna, telefon, internet). W ramach wynajmu, LGD dysponuje także posesją na miejsca parkingowe. Wynajmowane pomieszczenia służą do funkcjonowania biura, organizacji posiedzeń organów statutowych LGD (Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna) oraz organizacji szkoleń i spotkań aktywizacyjnych dla mieszkańców i podmiotów z obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju (11 gmin należących do LGD).

Pomieszczenia są wyposażone w niezbędny biurowy sprzęt, w tym: meble, komputery z oprogramowaniem, drukarki, kserokopiarkę, projektor.

W latach 2013 – 2018 zatrudnienie w Biurze LGD zmieniało się w zależności od liczby realizowanych projektów współfinansowanych z różnych źródeł pomocowych. W okresie kiedy tych projektów było najwięcej, na etacie w LGD

zatrudniano 8 osób. Obecnie stan zatrudnienia wynosi 3 etaty. Pracownicy zajmują się wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach inicjatywy LEADER PROW 2014-2020.

Zadania, które przypisane są stanowisku ds. rachunkowo – księgowych zlecono podmiotowi zewnętrznemu – Biuru Usług Księgowych w Puławach.

2. Działania LGD

W okresie od 2013 r. do 2018 r. LGD realizowała i realizuje wciąż szereg projektów współfinansowanych z różnych środków pomocowych.

W latach 2013 – 2015 organizacja podejmowała samodzielnie lub we współpracy z innymi podmiotami inicjatywy, które miały zasadniczy wpływ na budowanie partnerstwa w ramach LGD, aktywizację i integrację społeczną mieszkańców obszaru oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

W tym okresie LGD pozyskała dla subregionu na rozwój lokalny blisko **27 mln** zł z różnych funduszy pomocowych. Do najważniejszych inicjatyw należały: (a) **wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju w latach 2009-2015** o łącznym zrealizowanym budżecie na poziomie **13,7 mln** zł, w tym **11,4 mln** zł na projekty wybierane w konkursach; (b) **wdrażanie w latach 2011 – 2015 projektu partnerskiego** pn. „**EUROszansa dla Lubelszczyzny** – budowanie konsensusu społecznego na rzecz zrównoważonego rozwoju subregionu w krajobrazie kulturowym trójkąta turystycznego: Nałęczów-Puławy-Kazimierz Dolny” o łącznej wartości **4,1 mln CHF** (franków szwajcarskich), którego głównym działaniem był regranting, za który odpowiadała LGD jako Operator Dotacji (LGD w tym projekcie była dysponentem środków w wysokości około 12 mln zł) oraz (c) **utworzenie w 2012 r. infrastruktury do uprawiania turystyki rowerowej** (w tym m.in. oznakowanie szlaków rowerowych o długości ponad 500 km, utworzenie miejsc wypoczynkowych dla rowerzystów) na obszarze 16 gmin w ramach projektu partnerskiego (współfinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego w kwocie **1,2 mln** zł) z gminami, którego LGD była liderem.

Od maja 2009 r. do czerwca 2015 r. LGD wdrażała **Lokalną Strategię Rozwoju** w ramach **Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013** na obszarze wyżej wymienionych 11 gmin. Inicjatywa ta miała istotny wpływ na: (a) wzrost aktywności społecznej mieszkańców, która przejawiała się m.in. w zakładaniu organizacji pozarządowych i przygotowaniu projektów do wsparcia z Osi 4 LEADER; (b) nawiązywanie współpracy (sieciowanie) podmiotów z różnych gmin w zakresie rozwoju lokalnego oraz (c) nabywanie umiejętności i doświadczenia w zakresie wdrażania LSR przez pracowników Biura LGD i organy statutowe organizacji.

W ramach wdrażania LSR mieszkańcy wykazali się dużą aktywnością. W 33 konkursach ogłoszonych przez LGD złożyli łącznie 476 wniosków, z których zrealizowano 237. W wyniku tych projektów m.in. (a) poprawiła się infrastruktura społeczna i rekreacyjna w małych miejscowościach (świetlice wiejskie i środowiskowe, place rekreacji); (b) zaczęła rozwijać się na całym obszarze wsparcia przedsiębiorczość bazująca na produktach lokalnych i tradycyjnych oraz na współpracy sieciowej producentów lokalnych produktów a także (c) zaczęła rozwijać się przedsiębiorczość dzięki utworzonej infrastrukturze turystycznej (np. szlak kajakowy na rzece Wieprz na długości ponad 120 km wraz z przystanią kajakową w Kośminie, czy sieciowy produkt turystyczny „Ekomuzeum Lubelszczyzny – Żywa Tradycja”) na obszarach znajdujących się poza głównymi centrami turystyki (Nałęczów i Kazimierz Dolny).

Istotnym doświadczeniem, które nabyła LGD w latach 2013-2015, było wdrażanie na obszarze LGD regrantingowego projektu pn. „**EUROszansa dla Lubelszczyzny** – budowanie konsensusu społecznego na rzecz zrównoważonego rozwoju subregionu w krajobrazie kulturowym trójkąta turystycznego: Nałęczów-Puławy-Kazimierz Dolny” finansowanego ze Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. LGD była Operatorem Grantu odpowiedzialnym za: (a) przygotowanie dokumentacji konkursowych, (b) organizowanie konkursów na granty, (c) pełną ocenę i wybór projektów, (d) podpisywanie umów z beneficjentami oraz (e) pełne rozliczenie umów. LGD jako jedna z nielicznych tego typu stowarzyszeń w Polsce, była odpowiedzialna za pełną procedurę udzielania wsparcia finansowego na projekty lokalne, począwszy od przygotowania pełnej dokumentacji konkursowej, poprzez podpisywanie umów, a kończąc na rozliczaniu projektów.

Należy wskazać, że projekt „EUROszansa dla Lubelszczyzny...” na obszarze LGD był ważnym narzędziem rozwoju przedsiębiorczości w sektorze turystycznym. W efekcie na ponad 270 złożonych wniosków wsparcie otrzymało 151 projektów. Dzięki nim powstała nowa sieciowa infrastruktura turystyczna jak np. sieć szlaków nordic walking o długości 150 km, sieć szlaków konnych o długości ponad 300 km czy sieć wypożyczalni rowerów z ponad 20 wypożyczalniami. LGD wybudowała dla kajakarzy w ramach projektu „EUROszansa dla Lubelszczyzny...” jednogwiazdkowy kemping nad Wieprzem w Kośminie z zapleczem socjalnym (toalety, prysznice, miejsce wypoczynku), polem namiotowym i miejscem na kampery. Wsparcie finansowe otrzymało także ponad 50 podmiotów gospodarczych, które tworzyły lub poszerzyły swoją ofertę usługową w zakresie noclegów i gastronomii.

LGD utworzyła także Fundację „Przyroda – Tradycja – Ludzie” z siedzibą w Kośminie, która zajmuje się organizacją i sprzedażą oferty turystycznej, a zwłaszcza organizacją spływów kajakowych na rzece Wieprz i zarządzaniem wybudowanym kempingiem.

Ważnym przedsięwzięciem dla LGD była także realizacja w partnerstwie z 14 gminami projektu pn. „**Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego jako zintegrowanego i sieciowego produktu turystycznego**”, który był współfinansowany w kwocie 1,2 mln zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Jego liderem była LGD. W efekcie na obszarze LGD utworzono Krainę Rowerową (www.krainarowerowa.pl) z siecią szlaków rowerowych o długości ponad 500 km. Dzięki tej infrastrukturze powstał sieciowy produkt turystyki aktywnej dla rowerzystów. Przy szlakach powstały nowe atrakcje turystyczne (np. izby tradycji, „Manufaktura Różana”), które prezentowały turystom dziedzictwo lokalne obszaru (np. ginące zawody, produkty lokalne).

Realizowano także w latach 2012-2013 projekt partnerski pn. „**Dziedzictwo regionu inspiracją dla przedsiębiorczości**”, który był współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w kwocie 999.910 zł. Jego celem było wypracowanie modelu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o zasoby regionu na przykładzie trzech województw: małopolskiego, świętokrzyskiego i lubelskiego; wdrożenie innowacyjnych narzędzi aktywizacji społeczności lokalnych w kierunku przedsiębiorczości: questingu, ekomuzeum, marki lokalnej i greenways.

LGD na obszarze wdrażania LSR wniosła istotny wkład w rozwój przedsiębiorczości bazującej na produktach lokalnych i tradycyjnych. Od 2010 r. certyfikuje produkty lokalne związane z obszarem w sześciu kategoriach: produkt spożywczy, sztuka-rękodzieło, produkt usługowy, pamiątka turystyczna, zespół regionalny i wydarzenie/impreza. Działanie to wywołało dużą aktywność lokalnych środowisk. Z czasem zaczęły tworzyć się grupy oraz organizacje pozarządowe, których jednym z głównych celów było promowanie rodzimych wyrobów. Z tego kręgu wywodzą się mikroprzedsiębiorcy, których LGD wsparła dotacjami z LSR na lata 2009-2015 i z projektu regrantingowego finansowanego z Programu Szwajcarskiego. Obecnie prowadzą oni działalność gospodarczą związaną z legalną

produkcją i sprzedażą produktów lokalnych i tradycyjnych. Do wyróżniających się miejscowych przedsiębiorców produkujących lokalne produkty należą m.in.: „**Manufaktura Różana**” ze Starej Wsi koło Końskowoli (np. **syrop z płatków i owoców róży, konfitury z owoców róży**), **Olejarnia „Skarby Natury”** w Zabłociu koło Markuszowa (**oleje tłoczone na zimno** z lnu, rzepaku, lnianki oleistej), przetwórnia „**Moje Owoce**” z Klementowic koło Kurowa (np. soki z malin, czarnego bzu, aronii oraz powidła i musy owocowe), **Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”** w Baranowie (produkuje wędliny i pieczywo), **Masarnia „Swojskie Wędliny”** z Bronic koło Nałęczowa (produkuje wędliny) czy „**Siedlisko Małgorzaty**” w Cholewiance koło Kazimierza Dolnego (warsztaty i sprzedaż rękodzieła). Są to pierwsze (w skali województwa lubelskiego i kraju w sferze produktów lokalnych) modelowe przykłady podmiotów gospodarczych na obszarach wiejskich, które swój surowiec przetwarzają na produkty gotowe do sprzedaży na rynku.

Od **maja 2016 r.** LGD wdraża **kolejną Lokalną Strategię Rozwoju (LSR)** na obszarze 11 gmin w ramach nowego okresu programowania PROW 2014-2020 w ramach inicjatywy LEADER. Na ten cel pozyskała **11,5 mln zł**. Dzięki temu organizacja wspiera lokalną przedsiębiorczość (tworzenie i rozwój firm) oraz małe inicjatywy społeczne aktywizujące społeczności lokalne. W ramach tej LSR przewiduje się wesprzeć finansowo 160 projektów, z tego ponad 50 w obszarze lokalnej przedsiębiorczości. Jednym z nowatorskich przedsięwzięć będzie uruchomienie inkubatora przetwórstwa lokalnego ukierunkowanego na przetwarzanie lokalnych owoców i warzyw i legalną sprzedaż przetworów. Dzięki temu LGD planuje zaaktywizować pod względem gospodarczym rolników i mieszkańców, którzy chcieliby rozpocząć działalność gospodarczą w branży przetwórczej.

Spotkania aktywizujące, warsztaty, konferencje, szkolenia

W latach 2013-2018 Biuro LGD przeprowadziło 212 spotkań dla 2477 mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i jednostek samorządowych oraz przedsiębiorców. Były to spotkania aktywizujące i warsztaty (dotyczące m.in. produktów lokalnych, rozwoju turystyki, podejmowania różnych lokalnych inicjatyw) oraz szkolenia dotyczące przygotowania wniosków o wsparcie finansowe z Lokalnej Strategii Rozwoju.

Nabory wniosków w ramach inicjatywy LEADER z PROW 2014-2020

W latach 2016-2018 w nowym okresie programowania PROW 2014-2020 z inicjatywy LEADER LGD „Zielony Pierścień” przeprowadziła 13 naborów wniosków w ramach następujących przedsięwzięć z LSR:

- Przedsięwzięcie 2.1.1 – Poprawa infrastruktury na rzecz rozwoju lokalnej działalności kulturalnej,
- Przedsięwzięcia 2.1.2 – Poprawa lokalnej infrastruktury rekreacyjnej,
- Przedsięwzięcie 1.2.2 Tworzenie nowych podmiotów gospodarczych,
- Przedsięwzięcie 1.2.3 Wsparcie na rozwój istniejących przedsiębiorstw,
- Przedsięwzięcie 1.2.6: Wspieranie współpracy między przedsiębiorcami w zakresie sieciowania usług turystycznych,
- Przedsięwzięcie 2.2.1: Poprawa ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej związanej z promocją dziedzictwa lokalnego,
- Przedsięwzięcie 2.1.3: Inicjatywy na rzecz lokalnej aktywności i integracji społecznej (projekt grantowy),
- Przedsięwzięcie 2.1.4: Włączenie społeczne grup defaworyzowanych, w tym seniorów (projekt grantowy),

- Przedsięwzięcie 2.2.2: Inicjatywy na rzecz zachowania dziedzictwa lokalnego (przyrodniczego, historycznego, kulturowego) – projekt grantowy.

W sumie w konkursach wpłynęło 149 wniosków. Do dofinansowania Rada wybrała 81 wniosków, które mieściły się w limicie dostępnych środków.

3. Finanse LGD

LGD „Zielony Pierścień” posiada rachunek bieżący oraz wydzielone rachunki bankowe do obsługi finansowej projektów w Banku Spółdzielczym w Nałęczowie. Według stanu na 12 lutego 2018 LGD nie posiada zadłużenia. Stan konta bieżącego wynosi: 22.016,70 zł. Na wydzielonych rachunkach bankowych do obsługi finansowej projektów znajduje się 95.027,68 zł

W imieniu Zarządu LGD

Zbigniew Pacholik

Prezes Zarządu